

TÄHEKE

NR. 6 1963

Kanafarmis

„Tähekes“ esikaanel nägid sa nurgakest kolhoosi kanalast. Siit loe nüüd, kuidas tibudest munejad kanad kasvavad.

Tibud tuakse haudejaamast kanafarmi kahe-kolme päeva vanustena. Nad on siis alles õrnakesed ja vajavad sooja. Soojust jagab neile eriline seadis, mida kutsutakse „võorasemaks“.

„Võorasema“ on peentel raudjalgedel seisev paksu plangu kujuline vee-paak. See paak on ühendatud kuumaveetorustikuga või varustatud elektri-küttega. Kui tibupojad tema alla poevad, on neil seal niisama hea soe kui emakana tiiva all.

Hommikul ärkavad tibud väga vara, palju varem kui sina. Kell viis saavad nad juba süüa: tangu, keedetud muna, piima. Aga kui kõht täis, poetakse uuesti võorasema varju.

Nii need sulepallid siis kasvavad. Poolteisekuuselt kolitakse tibulast väli-laagrisse. Ja siis pole noorkanal enam muud, kui oodata munejateväkke vastuvõtmist.

Vaatame nüüd üle ukse ka nende „päris“ kanade elupaika, näiteks ühte Keila sovhoosi kanalasse.

See maja on nii pikk, et ulatuks lähedasti jalgpalliväljaku ühest otsast teise. Maja keskel asub köök. Niisugune köök, kus toiduvalmistamisel segatakse putru elektrijõul. Kulbi asemel keerleb toidukatlas sedamoodi võll nagu ema lihamasinas. See segab toitejahu, lihatükid, pärimi ja muu vajaliku hästi läbi. Olgu veel öeldud, et ilma kuumutamata. Tuld ei tehta katla alla mitte kunagi.

Katla servalt aga jookseb mööda omapärane liikuv tee – linttransportöör. Lindi peale on paigutatud söödakünad. Kui nüüd küna toidukatlast mööda sõidab, puistatakse temasse automaatselt parasjagu katla sisust. Ja lint muudkui kannab täidetud toidunõud kanade ette ja toob tühjad tagasi.

Kuna terad (kanadele magussöögiks) toimetab kohale teine transportöör, ja jooginõud on ka nii kavalasti tehtud, et neist värskes vees ilmaseks ei saa, siis on Keila sovhoosi kanatalitajatel ainsaks käsitsitööks munade kokkukorjamine.

See on aga niisugune töö, mida iga linnutalitaja tahaks hästi palju teha.

sest meil pole, kus supelda. Kõik ujumiskohad ojas on kole sügavad.“

„Nii.“

Rass mõtles minuti.

„Ma tean teie jaoks üht päris head paika. Aga seal ujumiseks peaks meil kaasas olema see – oot-oot...“

„Trikoo,“ aitas teda Juhan

„Päästerõngas,“ oletas Ulvi.

„Ei,“ ütles Rass. „Raudkang.“

No kui seda mõni omasugune räägiks, pistaksid noored naerma. Ent Rassi sõna peale marssisid tunni pärast ühes Ulvi ja Juhaniga ka Eerik, Liis ja Maia alevist välja. Kaasas oli neil kang, mida poistel andis kahekesi õlal tassida, Maial igaks juhuks veel labidas. Ojapervel näitas Rass:

„Kuidas see paik teile meeldib?“

Kenasti meeldib. Ilus aasatükk, kus kaugust hüpata ja palli mängida, ojal kõva kallas. Ainult et vesi on siin juba liiga madal. Sellesse tilka ei saaks end sissegi kasta, põhjas on kivi kivis kinni... Kas Rass meid siiski narrib? „Oi me päid, päid, et ikka ei taipa, milleks tööriistad ligi on! Teeme siia basseini.“

Muidugi teeme! Eerik ja Juhan kangutasid toekamaid

Ujumine

RAUDKANGIGA

AINO
TIGANE

Kui Ulvi ja Juhan leivakaupluse õue astusid, leidsidki nad Rassi üles – nõnda seda pioneeri kutsuti. Tulijad seletasid:

„Meie tähekesse juht Lea käskis sinu poole pöörduda,

Illustreerinud L. HÄRM

munakaid ojas lahti ning punnisid neid kokku veeretada tammiks, millega vett paisutada. Tüdrukud tihendasid tammi kiviklibu ja mätastega, püüdsid labidaga oja-põhja süvendada. Rass tegutses kord siin, kord seal, kus askeldajate ähkimine eriti valjuks muutus. Vesi tõusis veidihaaval poole sääreni, põlvini, õhtuks voolu keskel kõhuni. Bassein oligi valmis.

„Nii hea ujumiskoht, et viimaks löövad suuremad selle meilt üle!“ kartis Liis. Samas aga tunnistas ka Liis ise, et suuremad väiksematelt midagi ära ei võta. Täheke läks rahulikult magama.

Sihukese müttamise järel oli uni magus. Järgmisel hommikul koguneti Rassi õue alles kella üheteistkümneme paiku. Täna taheti suplushooaeg pidulikult avada. Tüdrukud lubasid sel puhul laulda, Rass kõne pidada. Tore-das rongkäigus, kirju veepall ja kummist krokodill kaen-las, sammuti oja poole.

Kuid basseinile lähenedes seisatasid selle ehitajad koh-kunult: siia oli lasteaed ilmunud. Mudilased kukerpalli-tasid kalda-aasal, solberdasid ja pladistasid vees.

„Meie koht!“ pahandas Liis.

„Kihutame pisipõnnid minema!“ pahvatas Ulvi. „Rass, kas jah? Kas jah?“

Hoovihealses kaupluses

ADOLF RAMMO

LIIVAST LEIVAD, LIIVAST SAIAD,
IGA KRINGEL JA BISKVIIT.
EHTSAD ON VAID OSTJAD MAIAD,
PÄRIS MUUJA LEIAD SIIT.

AINULT ET SEE MUUJA PIRTSUB,
POLE LAHKUST, VIISAKUST.
IKKA MOSSIS, NINA KIRTSUS,
ISE LIATIGI MUST.

„MIKS KULL KIUSU-KATI LASTI
LETI TAHA – HÄDA NUUDI!“
KOSTAB SIIN-SEAL LIIVAKASTIS
NURIN, PAHAMEELEHUUD.

VÄIKE TÖNN, NÄE, KOOKE PALUS,
AGA HOOPIS KÄSU SAI:
„ANNA PÄKKADELE VALU,
NÄGU ON SUL NIIGI LAI!“

VÄIKE TÖNN EI VANNU ALLA,
NÕUAB, SÕNASÕDA PEAB.
KUID VAID ÕLI TULLE KALLAB –
MUUJA KÄEDKI PUUSA SEAB.

KUI TA SÕNAD OLID PISTED,
OLI VAHEL KÄRKINUD,
KAEBUSTE JA ESITISTE
RAAMATUSSE MÄRKIGU.

TUMMALT PIKA PLIATSIGA
SEISAB TÖNN KUI KUMMIST MEES.
MIS TAL PUUDUB? MILLES VIGA?
VIHIK TUHJALT LEBAB EES!

KULL NUUD LÄHEKS SIIA VAJA
KAS VÕI UHT OKTOOBRI LAST!
TÕÕ NII RASKE JUTTI AJAKS,
JAGU SAAKS KORD PIRTSAKAST.

IME KULL, KUI RUTTU VAHEL
TÄIDE LÄHEB PALAV SOOV!
TÕÕHOOS PLIATSID ON KAHEL,
LUGEDA VÕIB KOGU HOOV:

„KIUSU-KATIT ME EI TAHA
NÄHA TEMA KOHA PEAL!
OSTJATEGA TA ON PAHA.
KEEGI TEINE OLGU SEAL!“

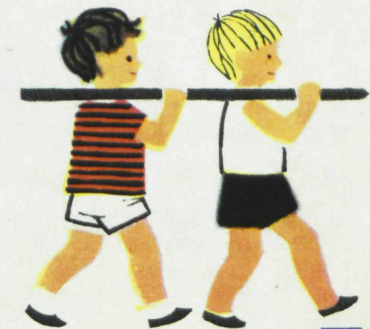
„Kuidas soovite,“ venitas Rass. „Aga eile arvasite küll, et suuremad väiksematelt midagi ära ei võta.“

Ulvi tõmbas kuuldavalt hinge ning ajas end sirgemaks. Sirgemaks ajasid end ka Liis, Maia, Juhan ja Eerik. Siis eemaldusid nad basseinist. Mõistagi ei võta suuremad väiksematelt midagi ära...

Rassi pidulik kõne tuli nüüd üsna lühike:

„Mis muud, kui otsime uue koha. Teietaolised saavad ikkagi ujuda selle riistaga – mis ta meil oligi...?“

„Raudkangiga!“ hüüdis rõõmus koor.

KUIVANUD ALLIKAS

KUUBA MUINASJUTT

4

Elas kunagi väike poiss. Kord tahtis ta väga juua, läks allika juurde ja ütles:

„Joon õige natuke vett. Mul on kange janu.“

„Joo nii palju, kui soovid, annan kõikidele juua,“ kostis allikas.

Poiss tahtis juba rüübata, kuid allikas nägi tema käsi ja hüüdis:

„Ma ei anna sulle juua! Ma ei luba miski hinna eest nii kasimata käsi oma vette kasta.“

Poiss silmitses oma käsi. Need olid mustad, ta polnud neid ammu pesnud. Poisil hakkas häbi ja ta peitis käed selja taha. Ent ta tahtis juua ja sellepärast püüdis rüübata vett suuga. Kuid ka tema nägu polnud kätest puhtam.

Allikas nägi seda ja kuivas silmapilkselt ära. Poiss ei saanud piiskagi vett.

Allika juurde tuli naine ämbriga:

„Oi, siin polegi vett! Kuidas ma nüüd lõunasööki valmistan?“

Tulid teisedki külanaised ja hakkasid samuti ohkima:

„Vaesed lehmad, mida küll neile juua anda?“

„Kuidas ma nüüd kohvi keedan?“

„Millega ma pesen nõusid?“

„Kus me peaksime end nüüd pesema?“

Allika juurde tuli ka üks eideke ja küsis:

„Armas allikas, kas tõesti peame nüüd surema janu kätte?“

Allikas vastas:

„Ma hakkan uuesti sulisema alles siis, kui see murjanist poiss peseb end puhtaks nagu kord ja kohus!“

Poisil hakkas häbi. Ta tahtis end pesta, kuid vett polnud kusagil. Ümberringi oli kõik kuivanud: allikas, oja ja jõgi.

Poisile meenus, et ta oli näinud kõrgel

mägedes väikest ojakest. Võib-olla leidub seal vett? Ta läks mägedesse, kõndis kaua aega ja väsis väga ära. Kui aga jõudis pärrale, siis nägi, et seegi ojake oli kuivanud.

Nüüd puhkes poiss nutma. Pisarad pesid tema käed puhtaks, kuid nägu muutus silmaveest hoopis mustemaks.

Poiss ronis üha kõrgemale ja kõrgemale mägedesse.

Äkki silmas ta kaljude vahel pisut lund, mis oli jäänud sinna talvest.

„Nüüd saan ometi end puhtaks pesta!“ hüüdis poiss ja hakkas käsi, nägu ja kaela lumega hõõruma.

Ta tahtis endiselt väga juua, haaras peotäie puhast lund ja sõi seda naudinguga.

Siis mõtles poiss: „Ma pean kiiresti külasse tagasi minema, seal pole ju vett!“

Ta laskus piki mägiradasid ja kõneles kuivanud ojakestele:

„No andke nüüd vett! Kas te ei näe, et olen end pesnud?“

Ojakesed täitusid veega ning see aina voolas ja voolas.

Kui poisike külasse jõudis, nägi ta rahvamurdu kuivanud allika ümber vett ootamas.

Poiss jooksis inimeste juurde ja hüüdis:

„Jõudsingi tagasi!“ Siis ütles ta allikale:

„Allikas, vaata, kui puhas ma nüüd olen, anna meile vett! Luban sulle, et hakkam end nüüdsest igapäev pesema!“

„Väga hea,“ kostis allikas. Ja silmapilk hakkas selge vesi vulisema.

Kõik emad tõttasid valmistama lõunat, keetma kohvi, pesema tasse ja taldrikuid.

Lehmad, kanad ja koerad – kõik külas elavad loomad – jõid terve tunni vett.

Sellest päevast ei nähta kogu külas enam ainsatki räpast poissi.

Seenelaste mütsid

MÕÖDA TURGU KÕNDIS SEEN,
OSTIS MUTSE LASTELE.
LAPSED PANID MUTSID PÄHE,
JA ET KÕIK NEID VÕIKSID NÄHA,
TÕUSID KIKIVARVULE.
„ARGE SELLEPÄRAST TE
TÕUSKE KIKIVARVULE,“
UTLES ISA, „MUIDU EIT
TULEB SIIA, MÄRKAB TEID,
NOPIB KÕIK UKSHAVAL KORVI
JA TEEB KODUS SEENEVORMI.“

Sportlane hani

HANI ÄRKAS KUKE HÄALEST,
JOOKSIS ALLA JÄRVE ÄÄRDE,
HOMMIKVÕIMLEMIST SEAL TEGI,
JÄRJEKORD EI LÄINUD SEGI:
ALGUL OLI PAIGALJOOKS,
PAREM POOL JA VASAK POOL.
AGA SIIS SAI ÕIGE HOO:
TIIVAD LAHTI, JALAD KOKKU,
JALAD LAHTI, TIIVAD KOKKU.
HARJUTUSED KAELA JAOKS,
ET SEL PAINDUVUS EI KAOXS,
TREENIS VEEL UKS MINUT SABA,
LÖDVENDAS JA OLII VABALT.
HUPPAS SIIS KARSUMDI! VETTE,
SATTUS PARDIPARVE ETTE.
KUIGI JAHE OLII VESI,
KUURIS LESTI, SELGA PESI.

KOORIS PRAÄKSATASID PARDID:
„VAADAKE, KUIS HANI SPORDIB!“

Rähn

VANA RÄHN EI NÄINUD HÄSTI
JA TA LAADALT PRILLID OSTIS.
SEADIS NOKA PEALE NEED.
TÕOD NUUD JÄLLE
METSAS TEEB.

MARDIKAS ON KAVAL VENNAS,
KOORE ALLA PEIDAB ENNAST.
UURIB RÄHN SIIS KOORT JA TAQB,
MARDIKA
SAAB KÄTTE PRAOST.

PRILLIDEST ON PALJU ABI,
MARDIKAD KÕIK KINNI NABIB.

Väike saapapuhastaja

Oli varahommik. Kesk-Ameerika kõrged mäetipud punasid esimestes päikesekiirtes. Väike poiss Jose¹ istus valgetest kividest maja värava ees ja puhastas peremehe kingi. Jose värises külmast, sest ta oli paljajalu ja tema kõhna keha kattis vaid vana narmendav ning auke täis kuub. Jose köht oli tühi. Maja uks avanes. Peremehe poeg Juan² läks kooli. Kaenla all hoidis ta kooliraamatuid. Jose saatis Juani kurva pilguga ja mõtles: „Kui ma oskaksin lugeda ja kirjutada, siis hakkaksin veoauto juhiks. Kõik ütleksid, et vaadake, see on Jose, kes väikesena puhastas kingi. Sõidaksin autoga üle mägede ja viiksin maitsvaid maisitõlvikuid ning magusaid meloneid emale, õdedele ja vendadele. Siis ei tarvitseks nad enam nälga tunda.“

Jälle avanes uks. Tuli peremees ja käratas: „Sina laisk!“ Ja lõi Josele vastu põske. „Võta kingad ja vii tupp!“

Ohtul oli Jose teenijatemajas ja ütles vanamees Pedrole: „Ma tahan kooli minna.“ Vanamees vangutas pead: „Pojake, Kesk- ja Lõuna-Ameerika maades võivad õppida ainult rikaste lapsed. Sa pead ootama, kuni rahvas vabastab oma maa, nagu vabastas oma maa Kuuba. See aeg ei ole enam kaugel. Siis võid ka sina, Jose, kooli minna.“

„Ma ei saa niikaua oodata,“ sõnas Jose. Pedro ohkas. „Aga sul ei ole ju ühtki raamatut, millest õppida,“ ütles ta.

Teised teenijad kuulsid Jose ja Pedro juttu. Nad olid

Illustreerinud M. SAVIR

väga vaesed, kuid igaüks andis Josele mõne vaskraha. Ka Pedro andis. Ja Jose jooksis linna. Ta läks tuledes säravasse raamatukauplusesse ja pani raha letile. Raamatud olid kallid. Peotäie raha eest sai Jose ainult ühe õhukese kooliraamatu.

Järgmisel hommikul oli Jose varakult koolis. Tulid lapsed. Neil kõigil olid uued riided seljas. Nad naersid ja pilkasid paljajalgset Josed. Viimaks tuli ka õpetaja. Ta nägi Josed ja pahandas: „Siin ei tohi kerjata!“ Jose kogeles: „Ma tahan lugema ja kirjutama õppida.“ Õpetaja vastas: „Ei saa. Oled paljajalu ja su kuub on katki. Ühest raamatust on õppimiseks vähe. Sul ei ole ka raha, et õppimise eest tasuda.“ Jose lootis ikka veel, et teda kooli võetakse. „Ma võiksin õppimise eest koolimaja koristada, vett tuua, puid lõhkuda,“ lausus ta tasa.

Õpetaja raputas pead ja läks klassi. Jose jäi seisma koolimaja trepile. Ta surus oma ainukese raamatu tugevasti vastu rinda ja palavad pisarad voolasid tal põskedele.

¹ Jose – loe: hosee.

² Juan – loe: huan.

ALASTI HEE

„Igapäev!“ ütles Rein.

„Kole igapäev!“ sõnas Ants.
„Hirmus igapäev!“ lausus Jüri.

Loid vaikus lõsutas nagu hauduja kana Peene-mäe õuel.

„Kui kaua me siin pleegime! Teeme parem midagi,“ arvas Rein.

„Mida?“ olid vennad krapsti hakkamas.

„Otsime tünni!“

„Tünni? Misjaoks tünni?“

Rein seletas ära, et homme on jaaniõhtu.

Seekord peab neil niisugune tuli tulema, mis

ümberkaudsetesse küladesse ära paistab. Kui tünni käes, siis läheb

kõik muu juba libedasti.

Poisid tuhnisid kuuri-aluse risti-põiki läbi, kuid peale topsikute ja

vitsikute ei leidnud nad sealt midagi. Retk pööningule lõppes samuti

saagita. Vennad ronisid hanereas ülevalt alla, kui

kui äkki Rein sõgeda sõjakisaga koridori keldriluugile kargas.

RINGAD

„Käes!“
„Mis asi?“
„Tulge!“ kamandas Rein vendi luuki lahti vinna.
Keldris oli pimedavõitu. Rohkem kobamisi kui silma abil leidsid poisid nurgast tunnid.
„Need pole ju tühjad,“ taipas Ants alles nüüd, mis hullud mõtted Reinul peas.
„Eks siis teeme tühjaks,“ piiksus targalt Jüri, kes alati vanema venna suu-vooder püüdis olla.

„Sina, põnn, ole kuss!“ pörutas Ants Jürile.

„Aga kuhu sa siis kapsad kavatsesid panna?“ päris ta Reinult.

„Misjaoks kapsad? Heeringaid palju lihtsam välja laduda.“

Peenemäe peres osteti ikka paras tunnipoolik heeringaid, et oleks aga võtta. Nii armastas ema öelda. Poisid teadsid küll, miks see heeringalaadung korraga koju toodi – nii saadi odavamalt. Isa käis linnas vürtspoodnik Meltsase käest ostmas. Kauples kogu selle hulga pealt mõnikümmend senti maha, sest nende peres ei saadud neid sente kergesti.

Rein oli juba kätpidi tunnisis ja tõstis soolveest tilkuvaid heeringaid põrandale. Ants ja Jüri jooksid, heeringad sabapidi näpus, keldri ja põõningu vahet. Kuhuugi tuli need ju peita. Viimaks oli tünn tühi ja heeringad põõningul põõnutamas. Jüri ladus nad ilusasti üksteise kõrvale ritta, ikka pead ühele ja sabad teisele poole.

„Nad vaesekesed on siin nagu alasti,“ tundis Jüri muret ning otsis riidetükki, mida peale visata. Rein oli pahane, et vend rumalusi räägib, aga peitmise mõttes oli

temagi nõus heeringaid millegagi katma.

„Küll me kuskilt tühja tunni leiame. Siis laome need päevitajad tagasi.“

Tünn oli õnnelikult mäele toimetatud ja vennad marssisid rahumeeles kodu poole.

Apteekri maja juures vedeles teetolmus heeringas. Ants ja Jüri jäid nagu kaks küsimärki Reinule otsa puurima. Aga Rein küsis rahulikult kui rahu ise: „No mis te põrnitate? Mõni ostis ja kaotas. Kah mul asi!“ Ja kõndis uljalt edasi.

Mõnekümne sammu kaugusel lesis maas jälle ei miski muu, kui tuttav kalake. Ants ja Jüri olid kokkumisest kaamed. Rein ei teinud ikka välja, laskis vilet pealegi.

Kui aga kolmas heeringas neid otse koduvärvavas tervitas, siis tormas Rein joonelt põõningule, vennad robinal kannul.

Heeringad olid mööda põõningut laiali, pead-sabad segamini.

Äkki hüppas Ints nagu must peletis, heeringas suus, luugist alla. Ja oligi kadunud. Tükk aega olid alevi vahelt kadunud ka Peenemäe poisid. Polnud neist kuulda kippu ega kõppu.

SIIS KUI VENEMAAL VALITSES TSAAR, OLI TÖOLISTE JA TALUPOEGADE ELU VÄGA RASKE. LENIN AGA VÕITLES TÖÖNIMESTE ÕIGUSTE EEST. SEEPÄRAST PIDI TA END SAGELI TSAARI SANDARMITE EEST VARJAMA. MUIDU OLEKSID NAD TA KINNI VÕTNUD JA VANGI PANNUD. KORD VARJAS LENIN END TOLLEAEGSE PETERBURI LÄHEDAL RAZLIVIS. SEAL ELAS TA OKSTEST ONNIKESES JA SANDARMID EI LEIDNUD TEDA ULES. PRAEGU KÄIVAD PALJUD ESKKURSIONID RAZLIVIS. KA LENINGRADI 40. KESKKOOLI ÕPILANE NATAŠA MASLAVA KULASTAS OMA KLASSIGA SEDA KOHTA. PÄRAST KIRJUTAS TA SELLEST LUULETUSE.

RAZLIVIS

Meid valdas rõõmus tuhin eile,
Razlivi sõitis meie kool
Seal õpetaja rääkis meile
Tliitõist ja ta eluloost.

Mu silme ette seda kuuldes
nii elavalt ta ilmus seal,
kui oleks astunud mu juurde,
pilk lahke, sõbralik ja hea.

Me vaatasime onni, aasa,
kus elas Lenin mitu kuud.
Ja koju viisime sealt kaasa
nii palju ülevat ja uut.

K

EVVADE

järeel

Kevadel te käisite kodu-ümbruses matkamas. Ma palusin, et te kirjutaksite mulle, mida näete ja kuulete. Ka pildi võisite joonistada. Kirjutamise hõlbustamiseks esitasin mõned küsimused.

Mulle tuligi suur hulk kirju ja toredaid pilte kevadest. Kõik olid tublid loodusevaatlejad ja enamik vastas igale minu küsimusele.

Marju Suits elab Lemmatsis Lenini-nimelises kolhoosis. Ta kirjutas, milliseid kevadtöid kolhoosis tehti. Marju käis ka kanalas ja vaatas pisikesi kollaseid tibusid, kes usinasti päikesepaistel siblisid. Ta pani veel tähele, et veised on talvise pika karva vahetanud lühema ja läikivama vastu. Valdek Põlluste Kingissepa linnast, Elina Metsla Sallalt, Toomas Padjus Lemmatsist, Eha Jõgi Omedolt ja paljud teised kirjutasid, millal nad nägid esimest kevadekuulutajat – kuldnokka, ja millal esimest liblikat. Toreda kirja ja pildi saatis ka 6-aastane Eve Vilgats Tõstamaa alevist. Tallinna 18.

Keskkooli II-a klassi õpilased Enn Raukas, Tiiu Lään, Rein Tomberg, Virge Vähk, Peep Reiman ja Hele Sammal tegid kevadmatkast pildialbumi. Aitäh, lapsed! Kõigile, kes mulle kirjutasid ja joonistasid, leian midagi kingituste kapist. Nüüd aga avaldan mõne kirja ja kirjajakatendi.

ESIMESED KEVADEKUULUTAJAD

Mina ja mu pinginaaber Rutt läksime linnast välja, et vaadata kevadist loodust. Lume sulamisest oli heinamaale tekkinud suur järv. Mustendaval põllul kündis traktor. Künnivagude kohal lendles kraaksuv hakiparv.

„Sinililled!“ hüüas korraga Rutt. Jooksin lähemale ja nägin, et võsa ääres olid tõesti esimesed kevadlilled. Korjasime kimbukese sinililli ja viisime oma klassi aknalauale.

6. aprillil sõitsin onuga maale. Tee ääres nägin veelombi kaldal tutiga lindu. Onu ütles, et see on kiivitaja. Meie aias vahtraladvas nägin kuldnokka. Ja siis nägin ka linavästriku. Ta istus suurel hallil kivil ja võngutas oma uhket saba. Ka lookest kuulsin põllu kohal lõõritamas.

Meie klass tegi lindudele viis pesakasti. Need panime üles Karlova parki.

MARIKA PRUULI,
Tartu 8. Keskkooli õpilane

Tuli SUVI

LUMI SULAS

Kui ma käisin Kiviõlis, siis nägin, et seal oli lumi rohkem sulanud kui maal. Kiviõlis on vabrikud ja tuhamäed. Tuul ajab vabrikusuitsu ja tuhka linnale ning lumi muutub tumedaks. Kuid tume värvus võtab sooje päikesekiiri rohkem vastu kui hele.

MIRALDA NAPA,
Erra 8-kl. Kooli õpilane

TEGIN PESAKASTI

Aias õitsesid kõigepealt lumikellukesed. Nende ümber lendas kollane liblikas. Ma tõin kaseoksi tuppa ja panin vaasi. Mõne päeva pärast olid kaseokstel ilusad rohelised lehed küljes. Siis tegin pesakasti ja panin selle aeda üles. Uhel päeval asus kuldnokapaar pesakasti elama.

KALLE ELSTER,
Juuru Keskkooli õpilane

KEVADTOOD

Kevadtöid tehti suure hoolega. Põldudele veeti väetist ja traktorid kündsid. Aias kaevati peenraid ja puhastati majade ümbrust. Mina aitasin meie maja ümbrust korrastada.

Ka koolis olid meil kevadtööd käsil. Kasvuhoonesse külvasime seemneid ja katseaias kaevasime peenraid.

ARMA HANNUS,
Tõstamaa Keskkooli õpilane

UUT KODUUMBRUSES

Käisime matkamas. Õpetaja käskis meil vaadata kevade tundemärke ja leida, mis on uut koduümbruses. Kevadet nägime kõikjal. Jää ja lume sulamisest oli Pärlijões nii palju vett, et kõik madalamad kaldad olid üle ujutatud. Veskisilla juures jõgi kohises ja vahutas. Kuldnokad vilistasid pesakastide katusel ja lõokesed lõõritasid taevas. Kui jõudsime Savimäele, nägime suurt ilusat hoonet. See on meie kolhoosi uus viljakuivati. Läksime edasi ja siis nägime uut sigalat. Sigala ei ole veel valmis – uksi ja aknaid alles tehakse. Käisime ka kolhoosi saeveskis.

MAIE SAAR,
Ristemäe Algkooli õpilane

Nüüd pole aeg toas istuda! Kõik lapsed välja päikese kätte! Kes sõidab maale, kes võtab pambu selga ja läheb matkama. Lapsed, kirjutage mulle jälle! Nüüd aga – kuidas teie suvi möödub, mida olete näinud huvitavat ja uut suvises looduses? Missuguseid lilli istutasite oma maja õue ja kodutänava kaunistamiseks? Kuidas aitasite korrastada parki ja kas seal nüüd oravaid kohtab? Millal käisite esimest korda rannas ja ujumas? Kõige rohkem kirju ootan nendelt lastelt, kes veedavad suve maal või käisid kogu täheke-sega matkamas. Missuguseid kohti te külastasite, kellega kohtusite? Kas saite palju päikest ja olete nüüd hästi pruunid?

Kes jäi müristamise ja äikesevihma kätte? Kes olid heinalistel abiks kuhja tallamas? Kirjutage, kuidas heinategemine käib, missuguseid masinaid nägite töötamas. Kas õppisite tundma vilju, mis põldudel kasvavad? Oskate vahet teha, missugune on rukis, nisu, kaer või oder? Meeldi tahaksin kuulda, mida nägite karjakoplis ja tibu-farmis.

Tublisti tööd on kooli õppeaias. Mis kasvab teie täheke-se peenral? Mis töid tegite, kes oli abiks saaki koristamas, kurke korjamas? Panite tähele, kuidas kurk kasvab? Kasvatate varre ja lehed, siis... Aga sellest kirjutagegi.

Kas vaatasite, kuidas pääsuke räästa alla pesa müüris ja selles pojad suureks kasvatas? Kes teab, mitu poega tal oli, kui sage-dasti pesa süüa tõi? Kõige toredamad tähelepanekud ja kirjad suvest annan ka teistele lastele lugeda.

Täheke

Illustreerinud H. SAMPU

TÄPILINE KLEIT

Helio Mänd

Metsas oli suur suvepidu. Ka väike Lepatriinu tahtis peole minna, kuid tal polnud uut kleiti.

Enam ei olnud lepatriinuemal riiet, millest täppe teha, ja nii ei saanudki ta kleiti kaunistada. Väike Lepatriinu kartis, et peab koju jääma, sest ükski

lepatriinu ei või ju peole minna täpilise kleidita.

Lepatriinuemal oli oma lapsest kahju ja talle tuli meelde, et tal pidi kusagil olema süsimustast siidist rätik. Ta hakkas seda otsima. Otsis kaua aega ja leidis selle lõpuks pööningult kirstupõhjust. Ent rätik oli tolmust ja seismisest päris hall. Lepatriinuema kloppis ja aevastas, aevastas ja kloppis. Rätik läks juba tumedamaks. Siis hakkas lepatriinuema pesema, küüris seebiga ja pesupulbriga, nühhis harjaga ja

nuustikuga, nii et väsis päriselt ära. Aga see-eest muutus rätik ilusaks ja läikivaks. „Ma lähen toon sulle pudeli limonaadi,“ ütles väike Lepatriinu, „siis kaob sul väsimus ära!“

Ja väike Lepatriinu läks poodi. Teel tuli talle vastu onu Mesilane. „Tule mulle külla, väike Lepatriinu, annan sulle karikakramett maitsta.“ „Ei ole aega, onu Mesilane,“ ütles Lepatriinu, „pean emale poest limonaadi tooma. Enam pesi süsimusta siidrätiku puhtaks ja on nüüd väga väsinud.“

„Mine siis pealegi,“ ütles onu Mesilane, „aga kui sa poest tagasi tuled, lippa minu juurest läbi. Saadan su

emale natuke mett.“

Siis tuli Lepatriinule tädi Põrnikas vastu.

„Tule mulle külla, väike Lepatriinu,“ kutsus tädi Põrnikas. „Küpsetasin täna hommikul õietolmukooki ja tahaksin sulle tükikese maitsta anda.“

„Ei ole aega, tädi Põrnikas. Pean emale poest pudeli limonaadi tooma. Enam pesi süsimusta siidrätiku puhtaks ja on nüüd väga väsinud.“

„Mine siis pealegi,“ ütles tädi Põrnikas, „aga kui sa poest tagasi tuled, lippa minu juurest läbi. Saadan sinu emale tüki kooki.“

Lepatriinu läks poodi, ostis pudeli limonaadi ja asus koduteele. Ta lendas ka mesilase poolt läbi.

Onu Mesilasel oli tarus palju meekanne, mis olid kõik ääreni mett täis. Ühes kannus oli õunapuumesi, teises ristiku-, kolmandas kullerkupumesi. Onu Mesilane võttis kellukakarika, kallas ühest kannust sinna mett ja ütles:

„Siin sees on pärnaõiemesi. See teeb su ema kohe terveks.“

Lepatriinu tänas onu Mesilast ja ruttas tädi Põrnika juurde. Tädi Põrnikas andis Lepatriinule tüki õietolmukooki. „See on väga hea kook,“ kiitis tädi Põrnikas. „Kui ema seda sööb, saab ta kohe jõudu juurde.“

Lepatriinu tänas tädi Põrnikat ja kiirustas nüüd otseteed koju. Seal andis ta koogi, mee ja limonaadi emale. Enam määris koogile mett peale – küll see maitseb hea! Siis jäi ta limonaadi. See maitseb veel parem. Kui ta kõik oli ära söönud ja joonud, tundis ta end täiesti tervena.

Päike oli vahepeal süsimusta siidrätiku ära kuivatanud. Enam löikas sellest uued täpid välja ja õmbles kleidile. Need olid väga ilusad täpid. Väike Lepatriinu lendas nüüd rõõmsalt peole.

Illustreerinud E. PIKK

Täga töö omal ajal...

Hiljuti oli Maiu iseseisev perenaine. Maiu ema sõitis päevaks ära ja Maiu jäi koju askeldama.

Minnes oli ema öelnud:

„Sina, Maiu, koori kartuleid, pane supp keema, söö, pese köögi põrand puhtaks ja käi jalutamas. Saad hakkama?“

„Saanel!“ ütles Maiu rõõmsalt.

Ta pidas kõik ilusasti meeles. Kogu aeg kordas ta endamisi: söön, pesen köögi põranda puhtaks, koorin kartuleid, käin jalutamas, panen supi keema...

Kui Maiu oli veidi aega mõttes korranud, mis tal teha, jäigi kõik meelde. Ta otsustas kohe töödega pihta hakata, et õigeks ajaks valmis jõuda.

„Kõigepealt,“ mõtles Maiu, „lähen jalutama, siis on see töö tehtud.“ Vihma küll piserdas natuke, kuid Maiu võttis varju kaasa. Midagi huvitavat polnud. Ta ei kohanud ühtegi tuttavat. Ainult kui Maiu pärast lõunat tagasi jõudis, hakkas päike paistma. Siis tuli ka Mare vastu ja kutsus jalutama. Aga Maiul polnud aega. Ta hakkas kibedasti köögi põrandat pesema. „Siis saab ka see töö tehtud,“ mõtles ta.

Põrand pestud, tundis Maiu, et kõht on tühi. Ta sõi üht-teist, mis kätte juhtus. „Nii,“ mõtles ta, „nüüd on seegi töö tehtud.“ Siis pani Maiu supi keema. Seejuures pudenes tal pestud põrandale tangu. Suure askeldamisega muutus põrand veelgi mustemaks, kui oli enne. „Imelik,“ mõtles Maiu, „ma ometi pesin teda juba kord.“

Kui Maiul sai supp valmis, sulges ta gaasi. Aga süüa ei tahtnud, kõht oli täis. Maiu proovis natuke, aga supp oli naljakalt vedel. Emal oli ikka paksem välja tulnud. „Aga peasi,“ mõtles Maiu, „nüüd on ka see töö tehtud.“

Pärast ta mõtles, mis on veel tegemata. Ah, kartulid!

Maiu tõi kartulikorvi ja hakkas koorima. Sõrmede vahelt voolasid koored. Need pikenesid ja pikenesid. See töö meeldis Maiule. Paljad kartulid muudkui sulpsasid kaussi.

„Nii,“ mõtles Maiu, „nüüd saab ka viimane töö tehtud. Ema ju rää-

kis: koori kartuleid, pane supp keema, söö, pese põrand puhtaks ja käi jalutamas...

Koored muudkui voolasid ja voolasid Maiu sõrmede vahelt. Muudkui voolasid ja voolasid.

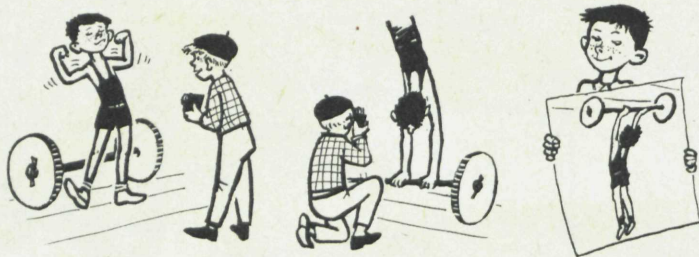
Siis jäi Maiu mõttesse... Oot-oot!

Äkki lakkasid koored Maiu sõrmede vahelt voolamast. Maiu silmad läksid ikka suuremaks ja suuremaks, kuni nad olid niisama suured kui kauss, kus olid kooritud kartulid.

Mis võis Maiule meelde tulla? Kas ta oli midagi valesti teinud?

NAERU

KUIDAS KUSTIST JÕUMES SAI

MILVI KIITLES: „MA ROHIN ÜKSI TERVE KOOLIAIA ÄRA, KUI TEISED PISUT AITAVAD!”

PEETER NÄITAB ISALE PÆVIKUT.

„ÜTLESID, ET SAID MÕODUNUD NÄDALAL VIIIE, AGA MINA NÄEN SIIN AINULT VIIT ÜHTE?”

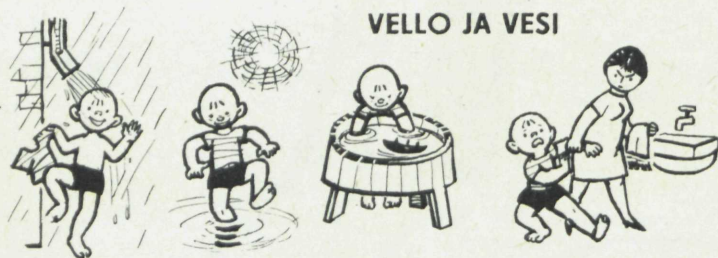
„NÄHTAVASTI JAGAS ÕPETAJA MINU VIIIE TERVE NÄDALA PEALE ÄRA,” ARVAS PEETER.

ÕPETAJA ANDIS KODUSE ÜLESANDE – PÕORATA „MINA OLEN HAIGE, SINA OLED HAIGE, TEMA ON HAIGE...” JÄRGMISEL PÆVAL ÜLESANDEID KONTROLLIDES LEIDIS ÕPETAJA AADU VIHIKUST ÜHEAINSAS LAUSE: „KÕIK ON HAIGED.”

MALL LÄKS EMAGA JALUTAMA. MALL: „MIDA SEE LIND TEEB?” EMA: „TA TOIDAB OMA PÖEGI.”

MALL: „AGA KES ANNAB TÛTARDELE SÛJA?”

VELLO JA VESI

„SA EI TOHI NII KIIRESTI ŠOKOLAADITÄHVLIT ÄRA SÛUA! KAS SA SIIS OMA VÄIKESE VENNA PEALE SUGUGI EI MÕTLE?” NOOMIS TADI.

„JUST SELLEPÄRAST PEANGI RUTTU SÕOMA,” KINNITAS SIRJE.

HEINO ÜTLES OMA PINGINAABRILE: „SA PEAKSID OMA RAAMATUTELE JA VIHIKUTELE PUHTAD PAPERID ÜMBER PANEMA!”

„HAKKAVAD KONTROLLIMA VÕI?” EHMUS TIIT.

„SEE ON TUBLI, ET SA JONNIMISE LÕPETASID...”

„SUGUGI MITTE – MA PUHKAN PRAEGU.”

Unustatud Heidi

SALME TUULIK

KES SEAL ISTUB VALGES KLEIDIS?
SEE JU UNUSTATUD HEIDI!

TEISED LAPSED LÄKSID AEDA
KAPSAID KASTMA, KURKE KAEMA,

HÛÜDSID: „HEIDI, KAASA TULE!”
AGA HEIDI SILMAD SULEB,

JUSTKUI TUKKUMA NÛUD JÄÄKS TA,
JUSTKUI ÜLDSEGI EI NÄEKS TA,

KUI EI KUULEKS, KUI EI HINGAKS...
TA EI VIITSI TÕOLE MINNA.

PÄRAST PANEB NUKUD TUTTU
JA LOEB MITUT MUINASJUTTU.

PÆEV NII LÄHEB, POLE VIGA,
AGA ÕHTUKS HAKKAB IGAV.

TEA, KAS TEISED PALLI LÕÕVAD?
VÕI EHK AIAS MARJU SÕÕVAD?

HEIDI JOOKSEB, OTSIB, RUTTAB:
KADUNUD KÕIK, KAS VÕI NUTA!

KURVALT LÕPUKS TÛDRUK LEIDIS:
KÕIK ON UNUSTANUD HEIDI...

Illustreerinud H. JÕERÛT

Kes said preemiad?

Mäletate, lapsed, kevadel kutsusin teid mõistatuste lahendamises võistlema?

Oi, kui palju õigeid vastuseid mulle saabus! Uks tuhat seitsesada kaheksakümmend kolm.

Nüüd võin teile teatada, kes nendest lahendajatest loosimisel preemiad võitsid. Peapremia, filmoskoobi viie filmiga, sai Viljandi 3. 8-kl. Kooli oktoobrilaps Priit Palu. Raamatu võitsid: Jüri Tõevälja (Sonda 8-kl. Kool), Tiiu Kimmel (Suure-Jaani Keskkool), Rosete Meos (Sadala 8-kl. Kool), Ene Riibe (Kadila Algkool), Sirje Kõrv (Palamuse Keskkool), Toomas Roostalu (Tallinna 14. 8-kl. Kool), Ivo Tatar (Pärnu 4. Keskkool), Monika Arro (Pärnu 2. Keskkool), Ille Kullamaa (Pärnjõe 8-kl. Kool), Margit Martsoo (Kilingi-Nõmme Keskkool), Malle Ernemäe (Pootsi 8-kl. Kool), Ilme Loo (Laupa 8-kl. Kool), Reet Soopa (Tallinna 18. Keskkool), Maret Salin (Suuremõisa 8-kl. Kool), Uno Aasma (Viluste 8-kl. Kool), Peeter Tenjes (Türi Keskkool), Kalle Aud (Rapla), Aita Kõrtsini (Valtu 8-kl. Kool), Ants Must (Juuru Keskkool), Raul Voolma (Palade 8-kl. Kool).

Preemiad saadan võitjatele posti teel!

Täheke

Mere ääres või oja liivasel kaldal on tore mängida. Niiskest liivast võid ehitada maja. Sõrmega vajuta seintesse uks ja aknad. Katuse jaoks otsi paras tükk

kasetohtu. Korstna saad puupulgast. Maja juurde tee peenikestest pulkadest aed. Puudesalukuks on oksaraagudesse torgatud samblatordid.

Ka tuuleveski on liivast. Veski tiivad käana kokku paksemast paberist. Kana jaoks võta kartul kehaks ja takjanutt peaks. Jalgadeks murra paar haralist lepaoksa ja tiibadeks pane kuuseoksa. Kahest kartulist tee pois. Talle võid mütsiks pähe panna karikakraoie.

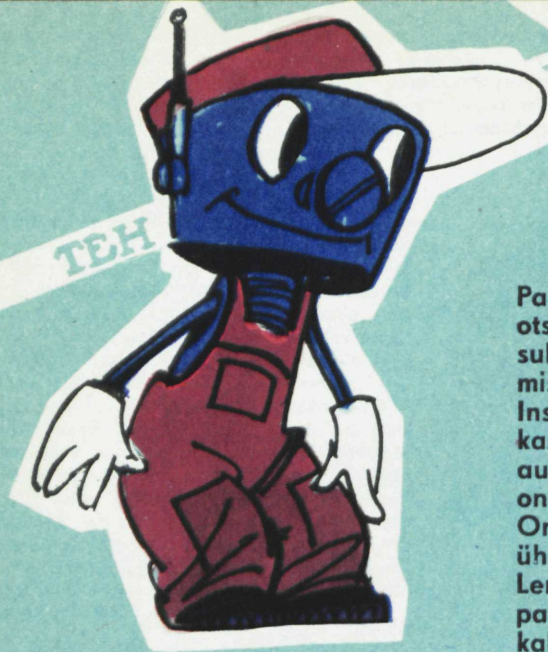
Liivakaldasse süvenda kraavike. Ule kraavi ehita sild. Kaks jämedamat oksa on silla kandepalkideks. Neile lao üksteise vastu ühepikkusteks lõigatud kõrkjatükid. Nüüd pane vette ka paadid ujuma. Kaks väiksemat purjepaati löika paksust männikoorest. Uhel on puri paberist, teisel laiast kase- või lepalahelst. Suurem purjekas valmista lauastükist: esiots löika teravaks ja kajutiiks pane tikutoos. Puri löika välja siledast kasetohest ning kinnita masti külge peenikese nõõriga. Purje ülemine ots on kinni masti põikpuu küljes, purje alumine ots naelakestega paadi küljes.

Masti tippu tee lõhe, kuhu pistad lipu lehvima.

Ent vees ujuvad ka pardid. Väiksema pardi keha on kuusekäbist, pea ümarikust lepakäbist ja saba kuuseoksaakesest. Suurem part keera kõrkjast.

Joonistanud A. KRISTIANSON

Vurr

Pane vurr kiiresti pöörlema. Ta undab ja vuriseb. Tahaks nagu oma terava otsaga pörandasse tungida. Katsu nüüd vurri pikali tõugata. See ei lähe sul kuigi kergesti korda. Jonnakalt jätkab ta teravikul püsti seistes pöörlemist.

Insenerid on õppinud vurri seal pöörlema panema, kus sellest on inimestel kasu. Nad ehitasid auto, millel on nelja ratta asemel ainult kaks. Seda autot näed sa pildil. Kas ta kukub ümber või mitte? Ei kuku! Sest auto sisse on peidetud kiiresti pöörlev vurr.

On ehitatud isegi vurriga rong: vedur ja vagunid kihutavad kahel rattal ja ühel terasrööpal.

Lennukil on aparaat, mida kutsutakse autopiloodiks. Kui lendur tahab, paneb ta autopiloodi enda eest lennukit juhtima. Ja lennuk lendab kõrvalekaldumatult ettemääratud suunas. Mis aparaat see on? Jälle vurr!

Meil on nüüd uus sõber. Saa tuttavaks: Tehnika Teet!

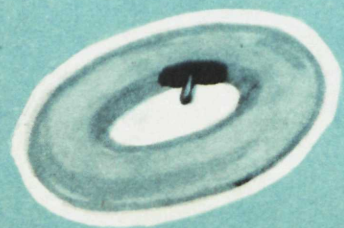
Teet on tark poiss. Ta tunneb kõiki tehnikasaladusi ja oskab neist toredasti jutustada. Kui sa tahad midagi tehnikast teada ja masinatest kuulda, siis küsi Teedult. Ta seletab sulle kohe ära. Oma esimestes telegrammides räägib Tehnika Teet vurrist ja pallist.

Täheke

Pall

Miks pall nii hästi pörkab? Sellepärast et ta on seest õõnes ja õõnsusse on pumbatud õhk. Kui palli ei oleks õhku pumbatud või kui pall oleks tehtud läbinisti kummist, siis ta ei pörkaks. Seda on arvestanud ka insenerid. Algul tehti autokummid läbinisti kummist. Iga väiksemgi kivike või konarus maanteel pörutas autot. Siis tulid insenerid mõttele teha autokummid nagu pallidki seest õõnsad ja sisse pumbata õhk. Nüüd sõidab auto pehmelts.

HARRI JÖGISALU

Kelle võileib

Jass ja Sass olid sovhoosi aias tööl. Aitasid vanal aednikul mulda kärutada, maasikaid noppida ja roose lõigata. Tööd oli omajagu ja poisid pingutasid, et aednikule kohe esimesest päevast näidata, et nad on mehe eest väljas.

Päev läks ruttu lõunasse ja juba aednik teataski, et on aeg leiba võtta.

Nagu töömeestel ikka, olid ka poisitel leivakotid kaasas. Leivakoti lõi lahti Sass, oma kotti piilus ka Jass, sest töö toob isu.

Magus leivalõhn meelitas lõunalauda veel kolmandagi osalise – aedniku vana koera Ponto, karvase ja tige date silmadega aiavalvuri. Kogu ennelõunase aja oli koer poisse jälginud vaenuliku pilguga eemalt heki vilust. Nüüd nähtavasti usaldas.

Vaatas esialgu eemalt, tuli siis pisut lähemale, liputas korraks saba ja istus maha. Jäi leiba hammustavatele ja piima rüüpavatele poistele üksisilmi suhu vahtima.

„Anname Pontole ka, näe, ootab!” ütles Sass.

„Eks sa viska oma võileiba.

oli parem?

Näed, mul on sepik munaga. Nii head asja keegi koerale ei anna!" ütles Jass ja sõi edasi.

Ponto leppis ka leivaga. Ta tuli sööjatele veelgi lähemale ja viimase suutäie võttis otse Sassi näpu vahelt. Kui kaua üks võileib kahele sööjale ikka vastu peab – otsas oligi!

Sass jõi piimapudeli tühjaks ja pakkis leivakoti kokku.

Ponto nägi, et siit enam suupoolist loota pole, ja astus Jassi ette, kes oma sepi-kut mõnuga edasi näsis.

Ponto ootas. Et aga välja ei tehtud, kaapas käpaga nii, et küüned valusasti Jassi paljast põlve kriipisid.

"Ai, va krants! Katsu et sa kaod!" kargas Jass püsti. Lõi jalaga vastu maad ja ähvardas pudeliga visata.

Ponto kadus kõrvu lingutades ja hambaid näidates. Eemale jõudes hakkas vihaselt haukuma. Pärastlõunal vaatas ta töötajaid veel kurjema pilguga kui varem.

Järgmisel hommikul jõudis Sass esimesena aeda. Ponto oli kohe vastas, aga haugatas ainult korra nagu omainimese peale ikka. Kohe oli

kohal ka Jass ja hakkas ratast jalgvärvavast sisse lükkama, kui Ponto vihase lõrinaga vastu kargas. Haukus nii tigidasti, nagu näeks poissi esimest korda.

Jass ei saanudki enne aeda, kui aednik tuli ja koera minema saatis.

Illustreerinud E. VALTER

Esikaanel A. VENDERI joonistus
„Noored tibutalitajad“

ELKNÜ Keskkomitee ja ENSV Pioneeriorganisatsiooni Nõukogu ajakiri „Täheke“ nr. 6 – 1963.
Toimetuse kolleegium: L. Lilleaas, I. Linnat, E. Lootsar, H. Pukk, L. Põhi, H. Raigna.
Toimetaja asetäitja O. Saar. Kunstiline toimetaja E. Pikk.
EKP Keskkomitee Kirjastus. Tallinn, Lauristini 1, tel. 422-28. Toimetuse aadress: Tallinn, Estonia pst. 4, tel. 449-70, 475-20.

Laduda antud 4. V 1963. Trükkida antud 5. VI 1963. Trükiarv 48 500. Paber 60 X 90, 1/6. Trükiroogmaid 2. Arvutusroogmaid 2,95. MB-01282. Tellimise nr. 738.
Trükikoda „Oktoober“, Tallinn, Tartu mnt. 41. Журнал „Звездочка“. На эстонском языке. Издатель ЦК ЛКСМ Эстонии

ARVA ÄRA! ARVA ÄRA!

REINUVADERI ÄPARDUS

PAISTIS PALAVALT.

KÖRVAL 6E OKSALISTUS

JA NÄRIS KATUSEL.

HOOVIS MAGAS

PONTU OMA

SIBLISID

VL

ÄKKI KVVULIS

JA VÄIKESED

ALL KAHTLAST

NAT

TA AJAS

PÄRANI JA NÄGI, ET

VARITSEB

REINUVADERILE OTSE

PIHTA.

MAHA.

VS

KVVULIS SEDA, KAMANDAS NING KOGU TIIVULINE PERE

JA

KOKKU,

KÄRA PEALE ÄRKAS

SAAB KANAVARGA

PONTU ÜLES. EI TEA, KAS

1/2E

PAKKU?

